

„Primorski List“

izhaja vsaki 1. 10. in 20. dan v mesecu. Cena za celo leto 1 gl. 50 n., za pol leta 75 n. Posamezne številke se dobivajo v tabakarnah: Nunske ulice in Šolske ulice po 4 nov.

PRIMORSKI LIST

Poučljiv list za slovensko ljudstvo na Primorskem.

Vse za vero, dom, cesarja!

Uredništvo in upravnništvo mu je v Gorici, Nunske ulice št. 10. — Nefrankovana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo. Upravnništvo sprejema oglase in naznanila po pogodbi.

Odgovorni urednik in izdajatelj: J. Marušič.

Lastnik: Konzorcij „Primorskega Lista“.

Tiska: Hilarijanska tiskarna.

„Šolski dom“.

Po resnem in treznem premišljevanju sklenili so gorški Slovenci, da se sežida v mestu „Šolski dom“. Da nam je tako zavetje za našo mladino v Gorici neobhodno potrebno, razvidi pač vsakdo, kdor količjak pozna naše razmere v deželi. Res je politično društvo „Sloga“ do sedaj skrbelo za svoje zavode, ki izvrstno uspevajo in doprinašajo že sedaj lepega sadu Slovincem v Gorici posebej, a v obče vsem goriskim Slovincem. Toda pomisliti je, da so vsi oni zavodi v poslopjih, ki niso slovenska, in pripeti se kaj lahko, da bi ostali danes ali jutri zavodi brez strehe. Gotovo je, da bode mesto prej ali slej primorano sprejeti slov. ljudsko šolo v svoje oskrbnitvo, vendar je pa treba pomisliti, da se to nikakor ne bo zgodilo v oni meri, da bi bila vsa naša mladina preskrbljena z ono dušno hrano, katero ponuja ljudska šola. Vsekako bode treba skrbeti še za mnogo take mladine, ki ne bode mogla obiskavati mestne šole, bodisi radi oddaljenosti bodisi radi drugih vzrokov. Toda pomisliti je dalje, da imamo tudi otroške vrte, obrtne šole za dečke in deklice, ter da se že sedaj kaže velika potreba ustanoviti šolo, v kateri bi se uzgajale vrle, in praktične in verne gospodinje za vso kronovino. Za vse to moramo pa skrbeti sami in v ta namen nam je neobhodno potreben „Šolski dom“.

Mnogokdo poreče, zakaj pa ne skrbi za vse to društvo „Sloga“. To je res da bi društvo lahko skrbelo. Mi pa kot srečnejšo pozdravljamo misel, ki je zmagala, naj se ustanovi posebno društvo, ki bode za vse to skrbelo. Odločilno za to je bilo gotovo uverjenje, da je treba izpodmakniti slovenskim zavodom prevračljivo politično podlago ter postaviti jih na temelj, ki je neodvisen od nestanovitnih političnih odnašajev. Da bi se „Sloga“ pregrešila v čemursibodi, razpustilo bi se lahko društvo in „Slogini“ zavodi bi viseli v zraku. Za šolske zavode naj skrbi šolsko društvo, ki nema s politikom in političnimi navzkrižnostmi nič posla. To je modro, to je prav. Društvo „Šolski dom“ prevzame tudi, ko hitro mogoče, vse šolske zadeve od političnega društva „Sloga“ ter bode neodvisno od označenega društva, skrbelo za vse slov. šole v Gorici.

Ukoreninila se je sem ter tja tudi misel, da ima društvo „Šolski dom“ skriiven namen, spodrivati — vsaj na Goriskem — družbo Sv. Cirila in Metoda. To je povse neutemeljeno. Kakor je bila „Sloga“ gledé na šole vedno podrejena družbi Sv. Cirila in Metoda ter je vedno v soglasju z imenovano družbo postopala, isti smoter ima tudi društvo „Šolski dom“; tudi to bode le tako rekoč eksekutivni organ imenovane družbe za Gorisko. To-hiko se nam vidi potrebno povedati o pravih namelih tega društva.

Rojaki! Časi so za nas resni, žalostni. In bati se je, da nismo še izpili kupico grenkobe do dna; vendar pa se bližamo vsekako prevratu, vedno bližja je ura, ko se bode vremenala tudi Slovenecem na Primorskem zjasnila. V najhujših in najbitkejših časih polagali ste z obudovanjem vredno požrtvovalnostjo darove na žrtvenik domovine, skrbeli za pravo krščansko vzgojo naše mladine, ki bi se bila inace poizgubila v mlakah verskega in narodnega propada; hočemo li sedaj to sveto delo opustiti? Nikakor! Res, da tirjajo potrebe vedno večje požrtvovalnosti; toda pokažimo, da so resni časi našli tudi resen narod! Uporabimo vsako priliko, da zbiramo za temelj krščanske omike in pravega napredka, štedimo pri malem in velikem ter znašajmo kakor marljiva mravlja prihranjene novce za našo sveto stvar, za našo mladino in bodočnost za „Šolski dom“ — in Bog bode z nami! —

Bistvo socializma.

Socializem je v bistvu židovski, brezverski. — Pravi socialisti se kar nič ne skrivajo in priznavajo jasno, da je brezverstvo temelj njihovim naukom. Se vé, da tudi tega vedno sto-

riti ne morejo, ako nočejo škodovati lastni stvari, in zato ne kažejo socializma vedno takoršnega, kakoršen je. Ballerini, pravi v svoji knjigi „Analiza socializma“ takó-le: „Kedar širijo socialisti svoje nauke med kmetskim ljudstvom, kjer je še globoko utrjen verski čut, tedaj se iz taktičnih ozirov navidezno klanjajo Bogu in cerkvi in kažejo, da zamore v novem gospodarskem društvu še obstojati vera kot privatna stvar.“ Na vse mogoče načine se tedaj trudijo, da bi zakrili robove veliki pošasti, da bi jo pokazali v odeji nedolžnega jagnjeta in preslepili nerazsodneže, da je človek res lahko socialist in kristjan skupaj, ali vsaj veren človek, samo povse brezveren, samo brezveren n. Res je, da se dobé tu pa tam ljudje, ki se dadó zapeljati takim sofističnim zavijanjem socialnih zapeljivcev in mislijo, da se lahko družijo socializem s katolicizmom; vendar moramo priznati, da se to dejanski nikakor ne dá izvesti, kakor je nemogoče častiti Kristusa in njegovo vero s klici: *smrt duhovnikom!* — kar se dan na dan sliši iz ust socialistov! in njih časnikov tudi slovenskih!!!

Zaman se sklicujejo socialisti na Jezusa Kristusa, na sv. evangelij, na prve kristjane, na sv. očete, katere bi sami kar najraje napravili socialistom. Vse njihove izjave so pomanjkljive in nedostadne, in vsakdo jih lahko i brez Salamonove učenosti zvrže.

Papež Leo XIII. je v svoji okrožnici „Rerum novarum“ obsodil socializem kot protikristjanski; kedar pa govori papež, tedaj mislim že mora zadostovati pravemu katoličanu!!

Toda, kaj hoče prav za prav socializem? Kaj je njegovo bistvo, kaj so njegovi nauki, njegove težnje?

Smatrati vero privatnim stvarjem, to se pravi: uničiti katoliško vero. Socializem hoče tedaj uničiti sv. kat. vero.

Ako je vera privatna stvar, tedaj je namreč cerkev, t. j. verska družba, povse privatna družba, kakor vsaka druga družba pevcev in igralcev. Kot taka družba nima torej cerkev nobene besede v ostalem družabnem življenju, nobene besede v državi. Vsi njeni nauki so potem le privatne izjave posameznikov, in kakor je vsakemu slobodno, izraziti svoje mnenje o tem podjetju ali o onem društvu, tako bi smel vsakdo svobodno soditi i cerkev.

Vsak časnika v socialni državi bi smel reči tisoč razžaljenj verski družbi kot taki, samo da bi pri tem ne žalil osebne časti posameznih udov. Država bi vse to dovolila. Ako bi nato kdo prišel in prosil državo pomoči proti takemu žaljenju, bi ga socialna država zavrnila, češ, država nima v tem nikakega posla, vera je privatna stvar. V socialni državi bi branila postava osebno čast slednjega človeka, tudi capina, kajti poslednji bi se smel vsaj pritožiti, ako bi ga kdo s tem imenom žalil. Samo čast cerkve, kot družbe, bi bila brez pomoči in obrambe. Vsekako bi jo smel zaničevati in preklinjati, pri tem se pa v zagovor opirati na temeljno postavo socialne države: vera je privatna stvar, t. j. pljuvajte vanjo, preklinjajte jo, kolikor vam drago, saj vam za to noben nič ne more.

Ako je vera privatna stvar, tedaj ne dá država niti vinarja za sezidanje in krašenje cerkvá, niti vinarja za vzdrževanje duhovnikov; kar so že večkrat mislili doseči socialisti. In potem, kje naj bi se iskalo pomoči? Pri privatnih ljudeh? Saj i oni nimajo več ničesar. Cerkev in duhovščina naj torej pogine od glada!

Proglasiti cerkev privatnim stvarjem, se tedaj pravi: ropati cerkev do zadnjega beliča.

Ako je vera privatna stvar, tedaj nima ona več nikake pravice, utikati se v javne šole. One morajo biti brezverne, v njih se ne sme govoriti o Bogu, v njih ne sme biti ni katekizma ni božjega razpela. Ni-li to grozno? Vsak katoliški oče bo moral — hočeš, nočeš — podpirati se svojimi prispevki te brezverske

šole, katere edino pripoznava postava. Vest moža-katoličana je privatna stvar, država se torej ne more ozirati nanjo. Katoliških šol tak oče tudi ne more vzdržavati, ker mu nedostaje močij in sredstev, in drugič, ker bi bilo zelo smešno, da si sme vsaka privatna družba graditi lastne šole.

„Vorwärts“, prvo glasilo nemških socialistov pravi v št. 295. l. 1891: „Z izjavo: vera je privatna stvar, so našli socialisti sredstvo, katerim pušče izmreti cerkev brez velikega hrupa.“

Vera naj bi tedaj izmrla! Toda kako? S tem, da se jo proglasi privatnim stvarjem. Tedaj bode izgubila svojo čast in svoj ugled, vsakdo se ji bode lahko rogal, ne da bi ga zato kdo kaznil, izmreti bo morala, ker ji ne bo mogel nihče pomoči, ravnalo se bode z njo kakor z njenim učenikom na Kalvariji: zgrudila se bode — zaničevana, oropana, umorjena.

S toli nedolžno izjavo pušče torej izmreti cerkev, kakor izmré leščerba brez olja: tirajo jo iz parlamenta, iz zakonodajstva, iz šole, in kakor staro železo naj bi končala v temnotnem kotu.

Izjava „vera je privatna stvar“, je smrtna obsodba katoliške cerkve.

Ako je vera privatna stvar, tedaj nima ona nobene besede več gledé splošnega zakona.

Zakon ne bode več pripoznan kot zakrament, ampak bode to, o čemer niti ni, da bi se govorilo. Družina, ki pride tem potom na svet, bo vzgojila obilo številu nepostavnih otrok, ti bodo zopet sestavljali mesta, in taka mesta — države. Evo vam posledice socialistične izjave: „Vera je privatna stvar“.

V dokaz, da bode v socialni državi res prišlo do tega, sledé naj prizori iz l. 1871. katerim so bili vzrok vodje „comune“ v Parizu. Znano je, da so bili ti vodje — socialisti. Komaj so zasedli svoje stolice, že so začeli pleniti cerkve in preganjati katoličane. Vse cerkvene stavbe in samostane, vsa zemljišča in semenišča, vse so oropali do zadnjega beliča. Država je odvzela duhovščini vsako plačo, češ, da so to povse nepotrebni stroški, socialistična glasila so kar mrgolela žaljenj in kletvij proti katoliški cerkvi; mnoge cerkve so kar prestvorili v krčme, kjer so na svetih altarjih brezvestno igrali. Svete podobe so vrgli na ulice, propale ženske pa so stopale na stolice in bruhale v brezsravnih govorih svoj srd proti kristjanskemu zakonu. V bolnišnicah, sirotiščih in jetnišnicah je prenehalo vsako sveto opravilo, povsod je bil prepovedan vsak izraz verskega mišljenja. Iz šol so iztirali spovednike in svete podobe, odstranili so sploh vse, kar bi spominjalo vere.

Takó se je tedaj godilo v onem času, ko se je proglasila vera privatnim stvarjem. In vsi ti pojavi se niso rodili kar hipoma, ampak so sledili logično iz socialističnega principa: vera se smatraj privatnim stvarjem.

Poslušajmo pa še nadalje, kako se i socialisti sami izjavljajo o katoliški veri.

Svojega mišljenja, svojih teženj ne zakrivajo svetu, ampak jih proglašajo jasno in glasno povsod v najbolj razširjenih glasilih, v najmnogobrojnejših društvih.

Takó je dejal *Bebel*, vodja socialistov na Nemškem, 31. dec. l. 1881. v polnoštevilnem nemškem parlamentu, da je socializem po naravi brezveren, t. j. da socializem ne more nikakor sprejeti trditve, da biva res jeden Bog v nebesih.

Njegov drug *Liebknecht* piše v socialističnem glasilu „Volkstaat“ iz leta 1875. takó-le: „Naša dolžnost je, da izrujemo vero v Boga, in to z vstrajnostjo in požrtvovalnostjo; in nihče ni vreden, da nosi ime socialista, ako ne zatajuje Boga in ne uporablja svojih močij v razširjevanje ideje, da ni Boga.“

Nadalje pravi *Liebknecht* 11. januarja l. 1883.: „Kedar bodo gospodovali socialisti, tedaj bode katoliška cerkev uvrščena med število legend.“

To so osebne izjave socialistov, in na podlagi takih načel bi radi preosnovali gospodarske razmere! Nikdar ne! Njihov namen je le jeden: posilno uničiti obstoječi družabni red, in z njim torej uničiti tudi cerkev, ker ona sestavlja velik del v tem družabnem redu in ker je ona po božji odredbi — javna družba.

Gospodarski zistem socialistov ni tedaj nič drugega kakor socialna revolucija, ki hoče razdornim hrupom objeti ves svet, revolucija, ki hoče potreti v prah slednjo avtoriteto mož-prvakov države, cerkve in družine.

Dolžnost vsakega katoličana mora biti tedaj ta, da se bori do smrti v uničenje temeljnega gesla socializma: „vera je privatna stvar“, da brani dosmrtno resnice in pravice obstanka svete katoliške vere, kateri je izvor sam — Jezus Kristus!

Kdo bode v soc. državi pil šampanjca?

Že pred leti je sprožil nek soc. list vprašanje: „Bodo-li imeli v socialistični državi šampanjca, in kdo ga bode pil?“ Smešno se res zdi to vprašanje, ali ravno na takih konkretnih vzgledih se razvidi, kako globoko tiči socializem v utopiji.

V soc. državi naj bi imeli vsi enake pravice do vsih pridelkov, kajti to spada vsekako k enakosti udov „rudeče“ države. Ali nekateri pridelki se ne dadó proizvesti v toliki množici, ki bi zadostovala za vse. Zato nastane se v vprašanje: Komu naj se oni izročé? Omenjeni soc. list rešuje to vprašanje takó: „Bolnikom v krepilo in odlikovanjem v posebno nagrado“. Res, nič kaj napačen odgovor! Toda, ako se bode postrezalo bolnikom s šampanjcem, se ni tedaj morda bati, da bi se eglasilo preveč bolnikov, ki bi se radi napajali s toli dragoceno pijačo? Toda pustimo to. Ako naj dobó odlikovanci v posebno nagrado šampanjca, zakaj naj bi se jim ne naklonilo drugih odlikovanj, kakor n. pr. redove, posebne časti, boljše plačo ali druge pribojške? To bi bilo pač premalenkostno, da bi se poplačalo odlikovance samo z enim požirkom šampanjca. In dalje, kdo naj določi ali se je kdo res zadostno odlikoval, da bi se mogel prištevati k tem osrečencem?

Torej, kakor razvidno, same zapreke. Toda ne gledé na njihovo neizvedljivost, ne spadajo taka odlikovanja in nagrade nikakor k soc. temeljnim naukom. Tudi se ne zlagajo taka odlikovanja z Marksovo „vrednostno teorijo“, po kateri ima vsako blago toliko menjavne vrednosti, kolikor dela se je uporabilo v njegovo dogotovljenje, in po kateri dobi vsak delavec toliko, kolikor dela je napravil. — Ono delo, ki ga je dal delavec državi v eni obliki, dobi nazaj v drugi. O odlikovanjih ni torej na podlagi teh načel nobenega govora. Vsak naj dobi od skupnih pridelkov toliko, kolikor dela je dogotovil, in sicer ne kot nagrado in odlikovanje, ampak kot določeno pravo. Ako bi se odlikovalo samo nekatere, tedaj bi bila porazena socialna enakost in pojavila bi se nevošljivost, zavist in nezadovoljnost.

Tudi to je dokaz, kako so si „rudeči“ gospodje dosledni v svojih naukih, kako bogat je socializem na utopijskih in fantastičnih načelih!

Politični pregled.

Notranje dežele.

Državni proračun za leto 1898. je predložil finančni minister ter poldrugo uro pojasnjeval in utemeljeval posamezne postavke. Skupni proračun potrebščine za l. 1898, znaša 715,920.827 gl. Dohodki pa so proračunani na 719,900.282 gl. Ker za sedaj brez nagodbe z Ogersko ni mogoče vpeljati konsumnega davka od zganja, piva in sladkorja, hoče vlada redne višje stroške pokriti s prevoznim davkom na železnicah. In sicer hoče zvišati tarife pri blagu za 5 in pri

osebnem prometu za 12 odstotkov. Zvišati hoče tudi sladkorni davek za 6 gl.

Grof Badeni se je po dyoboju zopet spravil s cerkvijo. Prejel je sv. zakramente, ter bil oproščen izobčenja. S tem je izvršil svojo dolžnost kot katoličan. Je-li pa s tem vse popravljeno? Je popravljeno pohujšanje, katero je dal načelnik vlade, ki je poklican varovati in izpolnjevati zakone? Ne. Da-si mu je cesar odpustil kazenske posledice, je dolžnost Badenija, da odstopi. Le tem načinom mu je mogoče popraviti podložnikom dano pohujšanje.

V državnem zboru je razsajanje in tulenje prejenjalo, ko so se obravnavali nujni predlogi glede podpor po umah prizadetim krajem. Se slaboglasni Wolf je pretresljivim glasom slikal bedo nemških kmetov na Češkem. Takoj potem pa je zopet pričelo nagajanje.

Delovanje hrvatskega sabora je ustavljeno po cesarskem lastnoročnem pismu.

Rešitev jezikovnega vprašanja. Baron Dipauli in tovariši so predlagali, da naj se izvoli osek 36 članov z naročilom, da predloži v svrhu odprave jezikovnih naredeb zakon o jezikovnem vprašanju. Ob tem predlogu se najbrže razbije večina, ker mu Čehi in Poljaki zelo nasprotujejo.

Slovansko-krščanska zveza — večina — in vlada. Naša krščanska zveza je parlamentarna komisija te dni podala nastopno izjavo: „Mi bomo ustrajali v parlamentarni večini, sodelovati pri ustanovitvi urejenih parlamentarnih odnosov, nastopiti statuarno organizacijo desnice po načelih vzajemnosti, trdno pričakujemo, da nam večina pripomore praktično izvesti v programu naše zveze izražene, načelu adrešnega načrta nikakor ne nasprotne zahteve. Pripravljene smo tudi polpirati vlado, toda le s tem pogojem, ako je pripravljena vladati v smislu večine in ako glede najnujnejših potreb od nas zastopanih narodov administrativnim potom brez odlaganja potrebno ukrene, kar nas more prepričati, da ima vlada trdno voljo, na vseh poljih javnega življenja odstraniti sedanje nedostatke.“ — Vse odstopanje Badenijevo pa odločno kaže voljo v večino spraviti Lahe in liberalne veleposestnike. Ako se to zgodi in za Slovane na Primorskem ničesar ne stori, pot m našim zastopnikom preostane le pot opozicije. Mi smo prepričani, da poslanci združeni v zvezi store svojo dolžnost. Zveza je po dr. Gregorčiču izrekla soglasno zaupanje načelniku, dr. Sušteršiču.

Vnanje države

Ozir katoliških društev v Italiji je izdal minister Rudini okrožnico na vse prefekte, v kateri jim naroča, naj z vso strogostjo zasledujejo „državi nevarne“ namene katoliških društev, ter naj postopajo s takimi društvi ravno tako, ka-

LISTEK

Nekaj za vinotok.

(Iz zbirke resničnih prigodb prof. B. Lisi, posnel Nekdo.)

Bilo je po zimi leta 1871.

Francoska vojska izgubljala je postojanko za postojanko. Narod, ki si je pod Napoleonom I. s posebnim ponosom prilastoval pridevek velikega naroda „Grande Nation“, čutil je vsak dan bolj, da pod Napoleonom III. gine njegova slava in velikost, zato pa se je z obapno hrabrostjo boril proti sovražniku Nemcu.

V nekem mestecu Alzacije je bival en regiment francoskih pešcev. Ravnokar je bilo prišlo povelje oditi na mejo v ogenj! Naudušenje je bilo obupno. Vse, kar je le lezlo in moglo iti, so je z vojaki; zlasti moštvo se je kar brez izjeme drage volje nvrstilo mej vojake, da bi se vojskovalo „za slavo“ velikega naroda: pour la gloire de la „Grande Nation“. Le ta slava jim je bilo enodušno geshlo.

V meščanski hiši, ki je bila prejš. dne pogostila družbo odličnih vojakov, vladala je istega dne grobna tišina. V celi hiši ni bilo videti luči, le v kuhinji sedeli ste na ognjišču pri pojemajočem ognju dve osebi. Molčali sti; le sem ter tja kradi so se slišala globoki žalni zdihlji iz njenih src.

„Ubogi oče!“ zdihne mej glasnim jokom mlajša, kakih 12 let staro dekletce.

„Bog ga varuj in angelj varuh ga spremljaj!“, dostavila je blipaje druga žena, stara že kakih 40 let, ki je služila že skoraj nad polovico svojega življenja pri Durand-ovih. In mala Roža je s služabnico le še bolj jokala.

kor z anarhističnimi. Lepa svoboda v svobodoljubni Italiji!

Italijani so se naveličali Afrike. Prepustili so Angležem Kassalo in okolico. Najhitreje jim gre zelo trda za denar, ter se boje, da se državnega zaklada ne loti jetika.

V Španiji je odstopilo dosedanje ministerstvo. Vodja liberalcev, Sagasta, je sestavil novo liberalno ministerstvo.

Tudi grški ministri so se skujali. Odstopili so, ker jim zbornica ni izrekla zaupanja. Kralj je poklical travno nasprotnike v ministerstvo. Pogodbo z Turčijo odobriti bodo morali tudi ti, da se Grška reši turškega nasilja.

Dopisi.

Iz Kanala. Slišali smo zadnjič — ni davno od tega — da se za Kanal in okraj ni storilo skozi celih trideset let prav nič. To je res, vse do pičice resnično. Ali pa veljajo take in jednake tožbe, če se Kanali in drugi domači veljaki sami niso prav nič potrudili, da bi zagojdili nebriznost deželnega zbora z lastno skrbjo in brigo?

Če je naš okraj res tako potreben pomoči in podpore, zakaj nismo že sami položili temelj poštene pomožne organizacije n. pr. z ustanovitvijo hranilnice in posojilnice? Li ni to sramotno, pritoževati se zaradi nebriznosti družih, sami pa roke križem držati in ovirati ustanovitev posojilnice? In kje je bolj potrebna kmečka hranilnica in posojilnica, kakor ravno na Kanalskem?

Pomagajte si sami, kmetje v kanalskem okraju in Bog in vaši poslanci bodo po svojem pripomogli. Najprej se prav nič ne zanašajte na tržane. Oni imajo svoje posebne koristi, ki so bolj denarne, kmečke koristi pa so *čelavske!*

Kakor pa sta si denar in delo po zdaj vladajočem gospodarskem toku premo — nasprotna, tako se tudi naši tržani z malimi izjemami nikdar ne bodo iz srca ogrevali za *delu* (kmetu) prijazne ustanove. Če bi se v tem oziru utegnili vendar-le, kar pa ne verjamemo — kaj zgoditi, bo le kmečka krinka na kapitalistični glavi. Mi smo pa za to, da se organizujemo kakor prija naši kmečki naravi.

Ker smo kmetje v okraju v večini, bi bilo pričakovati, da nam pojde manjšina na roke. K temu je imel nagovarjati poslanec za *trge* dr. Tuma, kar pa žal ni storil, vsaj v Kanalu ne, ker je le predobro vedel, da se križajo zlasti v kanalskem okraju koristi kmečkega in trško-kapitalističnega sloja.

Nič ne dene; zadnji čas pa je, da se osnuje kmečka posojilnica in hranilnica po Reifeisnovem načinu. Za Boga! Saj vi, duhovski razumniki usmilite se nas! Pričakujemo, da se skoro ustanovi taka posojilnica tudi pri nas in v nadi, da bo z novim letom jela že poslovati poklonim

Kar zaslišiti prodiren pisk, ki je tako skrivnostno odmeval ob tako žalnih trenutkih in v premrzli zimski noči mej pisem burje in naletanjem snega. Bilo pa je temno, kakor v rogu. Ženski nisti pričakovali nikogar.

Oče, oziroma gospodar pač ni mogel priti od svojega regimenta, kateremu se je bil pridružil iz ljubezni do domovine. „Bog ve, če še živi“, vskliknila je ob tej misli prebolesto mlada Roža.

Mati pa je počivala na pokopališču. Pisk se je ponovil in še prozirnjej udarjal na uho obema. Služabnica je šla in odprla okno, tema, strašna tema je bila; nikogar ni mogla spaziti, le zdolej na ulici pred hišo slišala je šum, kakor da bi se bila pripetila neka nesreča.

„Kdo je?“ uprša služabnica.

„Odprite, za Boga, odprite Marjeta. Ranjenca imamo, treba je hitro odpomoči, sicer bo po njem; ambulanca pa je daleč, oprostite, da Vas nadlegujemo; torej odprite!“ Služabnica in Roža sta spoznali glas vojaka in razumeli položenje, v katerem se je nahajal ranjenec.

Hitro gresti in odpreti vrata, pred seboj zazreti dva vojaka s tretjim — ranjencem.

„Moj Bog! Kam naj ga denemo“, praša Roža.

„Oh, če je le mogoče, denite ga v kako gorke sobo“, odgovori vojak. Takoj nato se odpraviti obe ženski, ena da zakuri v sobi, druga pa, da pripravi posteljo. Vse je bilo urejeno in pripravljeno kar po trenutno. Tudi obliže za rane je bila prinesla iz svoje spalnice služabnica Marjeta. Ranjenec je bil častnik. Ko je bilo ležišče pripravljeno, sta ga kar najrahljeje položila na njo, ter se takoj na to poslovila, češ da sovražnik pritiska na Francoze domačine in jih kliče dolžnost na bojišče.

se za kmečke koristi izvrstno se borečemu „Pr. L.“ N. N.

Iz gor. Sum je bil in vrišč zadnje dni v naši vasi, da je bilo kaj posebnega. Naši mladeniči, vojaški novinci, so jemali slovo kar cel teden. Vsak dan zvečer so prepevali pozno čez policijsko uro in pred nosom našega sl. županstva, ki pa je imelo kakor vselej z njimi potrpljenje, češ, „zdaj gredo, nazaj jih več ne bo!“ Mladencem, vsaj nekaterim pa je bilo tega razsajanja že menda preveč; zato se jim je zdelo primerno ob slovesu od svojega gospoda „nunca“, le tega prositi odpuščenja, če so ga kaj motili itd. Gospod „nunc“ jim je seveda rad odpustil in jim dal mnogo prisrčnih opominov na pot. Dal Bog, da bi le kaj izdali. — Vredno pa je, kar je v izpričbo povedal jako nadarjen, pa tudi precej vzoren mladenec: češ, da največa nesreča za mladino so *krčmarji-župani* in podžupani, kateri mladini proti temu, da vse zapije in še „puf“ stori, marsikaj spregledajo in jo tako le pohujšujejo. Mladenec je imel prav.

Če tudi se namreč še zmerom dobé krčmarji župani in županijski odborniki pošteni, vendar so taki le izjeme; praviloma so le kapitalistično nadahneni, skrbé za svoj žep, za postavo ali policijsko uro itd. se pa niti najmanj ne zmenijo. O, da bi spoznala vsa naša mladina da njih navidezni največi prijatelji krčmarji, so njih največi sovražniki! O, da bi spoznali tudi starejši možaki, da župani in podžupani krčmarji — izjeme dovoljujemo — so kakor kozli vrtnarji!

Kedar pridemo do tega spoznanja, in tudi do del po tem spoznanju, izvršili bomo polovico svoje kršč. organizacije...

Proč s židi in njih pobočniki iz javnega državnega življenja — proč z brezvestnimi krčmarji iz javnega občinsko-upravnega življenja! To je in bodi naše geslo! —

Iz Vrtojbe. V nedeljo smo imeli v g. Vrtojbi zaupen shod pri g. županu Skičal nas je skupaj g. kapelan iz Šempetra. Zbralo se je precej veljakov naše pol-občine. G. kapelan je otvoril zbor in je razjašnjeval pomen in namen Reifeisnovih denarnih zavodov. Povedal nam je da se je šempeterske posojilnice delokrog raztegnil tudi na Vrtojbo in da je to že postavno dovoljeno. Govoril je na-to skoraj celo uro in nam v živi besedi razložil Reifeisnove posojilnice in hranilnice. Mnogo smo sicer že prej brali v „Prim. L.“, ki prihaja k nam v Vrtojbo najmanj v dvajsetih iztisih; ali živa beseda vendar-le več izda in bolj prepriča, kakor pa mrtva črka. Nu, gospod kapelan nas je vse pregovoril, da smo se skoraj vsi prisotni zapisali v združništvo šempeterske „kase“. Najbolj nam je dopadlo to, da se pri šempeterski hranilnici vrača, bodisi izposojilo proti poroštvu bodi proti vknjižbi — v malih zneskih.

Koliko imajo trpeti kmetje in zlasti

Komaj sta to izrekla in stopila ven na prosto, se je začelo strašno gromenje in pokanje topov. Vnelo se je bilo v tisti strašni noči mesarsko klanje. Ubogi ženski bili sti pri ranjencu kakor okameneli. „Ubogi oče“, „ubogi naši“ in „ubogi častnik“ jim je vrel iz njih globoko užaljenih duš.

Častnik pa je bil kakor mrtev. Iz globoke rane na glavi je neprenehoma tekla kri; robec, s katerim je imel obvezano čelo, je bil ves skozi in skozi okrvavljen; na njem pa se je sesedala skrknjena črno-modra kri. Služabnica ni vedela, kaj bi storila. Vsa iz sebe pogledovala je zdaj na bolnika, zdaj na trepetajočo deklico. Rada bi bila tekla tudi v tej tako strašni noči po zdravniku, ali zopet se je bala pustiti samo dekle tresočo se od groze in plakajočo v obupu za očetovo življenje.

Slednjič se opogumi in pravi: „Roža, oh lepo te prosim, nikar ne jokaj in ne obupaj. Očeta ti boste dobri Bog in Marija zopet pripeljala v tvoje naročje. Lepo te prosim, daj, zaupaj; na, vzemi ta le sveti rožni venec. Tvoja ranjka mama mi ga je bila prinesla iz Lurda. Vzemi ga in moli, prisrčno moli za rešitev očeta pa za ozdravljenje tega ubogega častnika. Jaz pa grem in pokličem zdravnika. Nič se ne boj, Marija lurska bo steboj. Daj, tukaj ob vzglavji poklekni, da boš bolniku pokladala mrzle ovitke na vročo glavo. Tako! zdaj pa le moli. Jezus in lurska Marija naj te obvarjejo!“ S temi besedami se je poslovila zvesta služabnica, mej potjo pa je molila, prisrčno — zaupno molila.

Roža pa je bila sama pri bolniku. Ko še ni odmolila prve desetinke žalostnega dela sv. rožnega venca, ozrla se je na hropečega bolnika. Prt, kateri je bila ravno prej položila na njegovo

mali posestniki, ki so morda tudi tovarniški delavci, pri izposojanju denarja, ko zasebni posojilničarji navadno nikdar nečejo denarja sprejeti, če ni skopicana cela svota do zadnjega beliča!

Kaj se to pravi za ne-obrtnika in sploh za takega, ki mora petake vstvarjati se „soldi“ in „flikami“, more umeti vsak razsoden mož. Prav oveselilo nas je, da šempeterska in zdaj tudi vrtojbarska „kasa“ sprejema tudi male zneske.

Da, tako je prav! Če se denar doma drži, da bi se kaj več nabralo, se večinoma drobi in razdrobi; s tem pa, da se sprejema tudi male zneske na račun dolga, se kmeta priganja k varčevanju, kar podpira tri vogle njegovega gospodarskega blagra.

Da pa ne bode kdo menil, da je g. kapelan poseben in ošeben našprotnik d. vrtojbanjev, ker so bili zbrani sami gorenjci, povemo, da pri zdajnih razmerah v obeh Vrtojbah ni kazalo drugače.

Rekel pa je na koncu, da želi in upa, da bode gospodarska organizacija zblížala obe Vrtojbi in ju združila v krepko eno — lepo — veliko Vrtojbo.

V prostem razgovoru smo prišli tudi na pokojnega nadškofa. G. kapelan je dejal, da ni bilo osebe na Primorskem, ki bi bila toli opravljana in podlo obrekovana, kakor oseba svetega pokojnika nadvladike. Opomnil je, da zlasti v nekih zadevah se slovensko občinstvo skoraj ne da prepričati v prilog nadvladiki. Še zmerom se govori in trosi, da prepričani so prav mnogi, da pokojnik je prodal Slovence pri volitvah in je volil v veleposestvu, kar pa prav nič ni res, ker pokojnik niti v listini veleposestnikov ni in ni bil. Na to trditve prinesel je g. občinski tajnik imenik veleposestnikov volilcev, kjer pa niti na nadškofa niti na nadškofjskega posestva ni bilo vpisanega.

Govorilo se je še marsikaj, zlasti o kmečki in sploh kršč. socialni organizaciji delavskih stanov. Obče mnenje je bilo, da bi se morali vsako nedeljo prirejati taki podučni shodi, zdaj tu, zdaj tam. — Bog nam pošlji veliko delavcev; mi kmetje smo poduka željni in potrebni.

Kaj novega po Slovenskem?

Na Kranjskem. Vstrelil se je po neprevidnosti gostač Fr. Pančur iz Kostanja nad Kamnikom. — V Tunjcih snujejo društvo skupne pomoči ob nesrečah pri poslopih in govedih. — Dne 10 okr. so posvetili cerkev Marije Device v Polju. — V Križih pri Trziču se je ustrelil podpolkovnik baron Rudt, ki je hodil tje na počitnice. — Na Jančah so blagoslovili prekrasno kapelico lurske M. B. — Strela je užgala poštno poslopje v Žužemberku. — V Drdski je zopet otrok zažgal. Škode je okolu 2000 gl. — V sod je zlezal Frauč. Simec v Orehku pri Novem mestu, pa ga ni bilo več na dan. Žena ga je našla mrtvega v sodu.

glavo Marjeta, je bil že napit krvi. Ranjenec je spreminjal barve; nakrat je ostal ves blede in upal, kakor mrtič.

Takrat se je Roža stresla in grozna zavest jo je motila v molitvi, zavest, da je prvikat sama, v tako strašni noči, pri umirajočem... tuju!

Tudi ona je obledela in tresla se, kakor šiba na vodi...

Groma topov in pokanja pušk ni bilo več slišati. Mir in tišina, ki sta zavladata, delata sta položenje Rože pri bolniku še tajniše in skrivnostniše. V sobici se ni čulo družega, nego počasni udarci nihala pri stenki uri; hropenje umirajočega je pojemalo...

„Moj Bog“, vsklikne Roža „molila bom... da, molila bom k lurski Mariji“, in zopet se je zbrala in tim prisrčniše molila sv. rožni venec. Kedar je molila v „Češčena si Marij“, „prosi za nas grešnike“, ozrla se je vsikdar na umirajočega ter zlivala vse svoje srčne občutke v to prošnjo.

Zopet je položila nov prt pomočen v vodo na glavo ranjenčeve „Zdi se mi, da je kri jenjala teči“, dejala je sama sebi in zopet nadaljevala svojo molitev še gorečniše.

Kar je bolnik odprl oči... „Ne geniti, za božjo voljo, ne geniti se“, prosila je Roža ranjenca, „Vaša rana je pregloboka in ravno je komaj malo ponehala teči kri“.

„Žeja me“, prav jokajočim glasom pristavi ranjenec.

Hitro vžame Roža kozarec in šteče po vodo. Došedši je vlije nekoliko v žlico in proseč bolnika, naj se vendar ne gane, mu jo vlija skoraj po kapljici v žeje kopneča usta...

S pogledom, ki je izražal odkrito

Zadužil se je v tropinovitih plinih. — Preč. g. Ivan Nagode, župnik v Trebnjem, je imenovan dekanom za trebanjsko dekanijo. — Po Gorenjskem je snežilo tudi v ravnini. — V Ljubljani se je vršila velika kolesarska slavnost.

Na Stajerskem. Začasnim profesorjem uravoslovja na mariborskem bogoslovju je imenovan prečastiti kan. dr. Jožef Pajek, zač. prof. modroslovja pa č. g. dr. Fr. Kovačič. — V Braslovcah je pogorel župnijski kozolec poln sena in slame. Zažgal je 5-letni otrok igraje se s žveplenkami. — V Vel. Rodnah pri Slatini je pogorelo novo postavljeno poslopje Jan. Čoncu. — Pri Sv. Urbanu pri Kamnici padel je neki Kranjc s drevesa ter drugi dan umrl. — Kača je vpičila 3-letnega otroka pri Sv. Urbanu. — 22. septembra sta pogorela v Litbergu pri Ormožu And. Vaupotič in sosed njegov Kokol. Ko je bil Vaupotič sosedu zažgal obesil se je na podstrešju in s svojo hišo vred zgorel.

Na Koroškem. Umrl je mil. gosp. prošt Ivan Ev. Marinič v Dobrlivesi. Bil je vzgleden duhovnik in navdušen Slovenec. — V Kaplji popravljajo cerkev. — V Zrelcu se je sama usmrtila 50-letna žena Brantner radi neozdravljive bolezni. — V Beljaku začne izhajati nov nemško-nacionalen list z imenom „Südösterreichische Zeitung“. — Novo župnišče postavi verski zaklad v Podklostru. — Bar. Schmidta slavno znani spomenik ob humberski česti je nekdo poškodoval. Nemški listi vso krivdo brez dokazov vračajo na Slovence.

NOVICE.

Gorica.

Imendan presv. cesarja praznoval se je v Gorici s svečano sv. mašo v stolnici. **Alojzijevišču na pomoč!** Prosimo vse č. č. gospode, ki so kaj nabrali v naravnih pridelkih, da nam kmalu določijo, druge pa, ki niso še brali, da se zavoda spomnijo. Alojzijevišče trpi letos pomanjkanje na pridelkih, katerih ima dežela v obilici na pr. krompir, fižol, turšica itd.

Naučno ministerstvo je poklicalo na službovanje v istem našega rojaka gimn. profesorja na Dunaju, g. dr. Antona Primožiča.

Posl. Suklje je izstopil iz „Slovenske kršćanske narodne zveze“, ker ga niso hoteli voliti v proračunski odsek, marivec so postavili za kandidata dr. Gregorčiča in dr. Kreka. Mogoče pa dvorne mu svetniku ne diši odločnost naše zveze ter se boji opozicije. **Odločno** pa moramo obsojati rušitev edinosti, ko so ravno sedaj razmere nam Slovcem najugodnejše.

Novi predsednik okrožnega sodišča g. Karol Defacis je dospel v Gorico.

Volitev v pridobninsko komisijo. Okraj goriški je v IV razredu izvolil pravim udom komisije g. Možetič Antona

in prisrčno hvaležnost, zahvalil se jej je bolnik.

Mej tem pa je prišla Marjeta z zdravnikom. Roža jame veselo praviti Marjeti, da je kri mej molitvijo sv. rožnega venca ponehala teči in da je kmalu na-to bolnik odprl oči ter prosil vode, s katero mu je tudi postregla.

Zdravnik se porogljivo nasmehne, ko čuje da mala Roža zaustavljanje krvotoka pripisuje svoji molitvi rožnega venca.

Gotovo bi se bil še posebej norčeval iz verne Rože, ker zdravnik je bil brezverec — da ni bolnik obrnil vse njegove pozornosti na se. Roža pa si opazke zdravnikove ni vzela niti najmanj k srcu; ampak tudi, ko je zdravnik bolnika preiskoval in obvezaval, molila je prav zaupno kleče ob vznožji postelje ranjenca sv. rožni venec za ozdravljenje bolnikovo.

Preteklo je od takrat sedem let. Roža je bila ravno v cvetni dobi svojega življenja. Zvršila je bila svoje učenje v samostanu in je sedaj prav veselo zadovoljna živela ob strani svojega preljubega očeta. Bila je njegova ljubezen in tolažba, pa tudi sama ga je ljubila tudi še za mater, katero jej je bila ugrabila prezgodnja smrt.

Nekega dne, ko sta po kosilu oče in hčerka sedela v vrtni lopi in jej on v vsej ljubeznjivi skrbi razkrival, kar ga je težilo gledati na njeno bodočnost, pride Marjeta in naznani obisk, kakor je stalo na vizitki.

Oče vzame v roko posetnico in bere: *M. Trillé*, topničarski častnik.

Nepoznaneč je svedča takoj dobil sloboden vstop in sprejeli sta ga dve odkriti in pošteni duši.

„Gospod“, začel je po kratkem odmoru nežnani častnik, „ravnokar je pre-

župana v Solkanu, in Makovec Ferdinand, žagarja v Ajdovščini, namestnikom Saunig Mateja, župana v Biljah in Konjedic Andreja, župana desklanskega. V III razredu sta bila kot ude izvoljena g. Sinigoi Miha. trgovec v Mirnu in Kovač Ignacij, trgovec v Ajdovščini; kot namestnika Možetič Henrik, krčmar v Solkanu in Baudaž Jožef, trgovec v Gorenji vasi.

Imenovanja. Pisarniškim ravnateljem druge vrste je imenovan predstojnik pomožnih uradov g. Ferdinand Zigoi na okrožnem sodišču v Gorici in pisarniškim predstojnikom drugega razreda doseđaju pristav, Alojzij Gallo, ravno tam.

Katoliškega Obzornika 3. številka je izšla. Začela se je že razpošiljati.

V komisijo za odmerjenje pridobninskega davka sta bila iz 4 razreda v Gorici izvoljeni Anton Braidotti in Jakob Leban, namestnikoma pa Streinz Anton in Salyaterra Fioravante.

„Soča“ se prav po nepridnem zaganja v večino mlajše italijanske, primorske duhovščine, češ da ona v srcu odobruje „il XX Settembre“. Mi smo doslej še prepričani; da je to najmanje le prenačljena sodba.

Ker pa laška duhovščina „Soča“ pozivlje, naj pride na dan z dokazi, upamo, da bo-to „Soča“ tudi storila.

Mi-le rečemo, da „Amico“ list narodno najradikalniše italijanske duhovščine, piše zmerom tako „papalinsko“, da niti rimski kat. listi bolj ne morejo. Ker pa gre po kršč. morali vsakemu vera, dokler se ne dokaže nasprotno, mi sodimo da večina mlajše laške duhovščine nikakor ne odobruje kamoli navdušuje „il XX Settembre“.

Poskušen samomor. Ustrelil se je v nekem goriškem hotelu 19 letni častnik iz Gradca. Kroglja ranila mu je levo ramo.

Sod je pomečkal čestnega pomečaka Kumarja, ko je pomagal za neko krčmo v ulici na Grad valiti vino raz voz. Pomečkalo ga je na rokah in nogah, ter je sedaj v bolnišnici.

„Sentinella del Friuli“ se je preselila iz Seitzove tiskarne v Obizzijsvo. Splošno se je že mislilo, da jo odnese jesenska burja.

Vsled preobilo povžitega grozdja sta umrla v Gorici neki 11-letni deček in 53-letni trgovec Kavc.

Vinska kupčija je še dokaj živahna. Kupci, sosebno s Kranjskega, se kaj pridno oglašajo. Ker se je že več kupcev s Kranjskega pisмено obrnilo do nas, opozarjamo vse, ki imajo vino na prodaj, da uredništvu naznanijo svoje bivališče ter tudi množino vina za prodaj in ceno. Tako nam bode mogoče postreči obestransko.

Goriški trgovci z jestvinami so po zahtevanju svojih delavcev sklenili, da naj se zaprejo štacune ob 8 uri zvečer

sedem let, ko sem bil ranjenec vsprejet in ozdravljen pri Vas“.

„Kaj, Vi“, vprašala je zvedavo Roža.

„Da, gospica, in prav Vam sem se prišel danes zahvaliti“.

„Oh, nika ne zahvalujte mene; saj jaz sem trdno prepričana, da Vam je pomagala lurska Gospa! Zahvalite torej njo!“

„Kaj pa da“, odgovori častnik, ves ginjen, „ali lurska Gospo ste nagnila k taki milosti le Vi s zaupno molitvijo! Oprostite, da Vam trdim da ravno Vaša priprosta pa tako zaupna molitev, katere sem se v tistih strašnih in premučnih trenotkih zavedal, mi je sprošila zdravja na telesu in na — duši. Vaša molitev me je pridobila za katoliško vero.“

Vera, ki poraja v otroškem srcu tako zaupanje, kakor sem je videl pri Vas, ne more biti napačna! Da, katoliška vera, ki speši in širi molitev sv. rožnega venca, ki je meni zadobila čudežno dvojno ozdravljenje, je prava.

Zato se odslej hočem žrtvovati za njo. Danes odložim svojo častniško uniformo in ustopim v opatijo *Solimes* in ravno zato pa se Vam še enkrat prav iz dna srca zahvaljujem za dvojno rešitev.

Roža, ki je igrala glavno vlogo v tej resnični prigodbi, še živi. Njen soprog je imeniten trgovec v Parizu in predločen ud tamošnje družbe sv. Vincencija Pavlanskega.

Gospa Roža pa zbira okrog sebe vsak večer svojo družino in moli sveti rožni venec...

In mi, ki morda nismo tako odlični po svojem rojstvu in poklicu, kakor osebe v napominani resnični dogodbi, naj bi se sramovali sv. rožnega venca? —

od 1. oktobra 1897 do 1. aprila in poleti pa ob 9 uri. Prodajalci tobaka so ozir tega vprašali c. k. financo in sedaj čakajo odgovora.

Prvi sneg smo v sredo opazili na vrhovih trnovskega gozda. Zato je tudi hlad postal občuten.

Nujne predloge stavili so posl. dr. Gregorčič za podporo pogorelcem v Ravnah, posl. Spinič za podporo pa najmah prizadeti Istri in posl. Zaneti za podporo Furlaniji.

Tržaška zavarovalnica proti nezgodam. Namestu razpuščenega načelnštva pri tem zavodu se vrši 6. novembra nova volitev načelnštva in razsodništva. Opozarjamo delavce, da tudi v tem oziru store svojo dolžnost. To bo de le delavcem v korist.

Predlog za preskrbovanje delavcev za starost in onemoglost stavlja je v Idž. zboru vrli ljudski zastopnik dr. Krek. Kdor pozna bedo ostarelih in onemoglih delavcev, mora le želeči, da bi ta predlog ne ostal glas vpijočega v puščavi.

Tombola v Gorici se je vršila v nedeljo. Kakor poroča „goriški budalo“, se je razprodalo več srečk od lani. No saj so pa tudi gospodje mnogo globokeje posegli v žep, ter posamezni nakupili na stotine srečk, ki so jih razdelili med Goričane. Mi jim nikakor nismo nevoščljivi.

Dva uradna odloka. C. kr. okrajno glavarstvo v Gorici nam je poslalo v uporabo ta-le odloka:

Visoko c. kr. finančno vodstvo v Trstu je z odlokom od dne 14. sept. 1897. št. 24197, v to. da bi zadostilo želji obdačencev z dežele brez škode uradnih opravkov, premenilo urnik tukajšnje c. kr. glavne davkarije tako, da od 1. oktobra 1897. naprej bodo uradne ure za mesece april do vsevne oktobra od 8 predpoldne do 1 popoldne in vrh tega ob delavnikih od 4 do 6 popoldne, in za mesece november do vsevne marca od 9 predpoldne do 1 popoldne in vrh tega ob delavnikih od 3 do 6 popoldne.

Njegova Vzvišenost gospod finančni minister je imenoval z odlokom dne 15. julija 1897. št. 26939 za predsednika pridobninske komisije II. razreda v priredbenem okraju in okraju trgovinske in obrtne zbornice „Goriška-Gradiška“ in isto tako za pridobninske komisije III. in IV. razreda v priredbenih okrajih Gorica (mesto) in političnega okraja Gorica (dežela) c. kr. davčnega višjega nadzornika gospoda Ernesta Rovisa in za njegovga namestnika c. kr. davčnega nadzornika gospoda Jožefa Terpina.

Iz Sempetra. Včeraj so nas na povratku s sv. Gore počastili nabrežinski pevci — Da so ti v cerkvenem petju izvežbani, o tem priča številna množica vernih romarjev včeraj na sv. Gori. Govorilo se je tam gori, kakor smo čuli, na sploh le o angeljskem petju; da pa je isti slavni zbor izvrstno izvežbam tudi še posebej v narodnem petju, morejo spričati številni Sempeterci in mnogobrojni gostje iz Gorice, ki so se bili včeraj zbrali na Mervicevem vrtu. Nabrežinci so peli tako naravno-prisrčno in glasbeno-uglajeno, da lahko rečemo, vkolikor poznamo zborov na Goriškem, da tiče prvenstvo „nabrežinskemu“!

Pač, izvrsten pevovodja mora biti g. Tance. Mi iskreno čestitamo i njemu in vrlim pevcem.

Ti so pa tudi resnično možaki in tako priljudni in omikani, da so se vsem nakrat prikupili. Mnogobrojno občinstvo jih je po vsaki pesmi odlikovalo s pliskanjem. Eden izmej pevcev je nabral menda do 15 gl. za „Solski dom“. Vesel je bil ta večer. Ob slovesu so veljali gromoviti živijo nabrežinskim pevcem in gostom. Mi pa dostavljamo, da dokler bodo tako navdušeni možje stali na braniku slovenske zemlje, da še ni vse izgubljeno niti v tržaški okolici!!

V Pervačini so slovesno blagoslovili novo šolsko poslopje.

V Renčah se je vršila v ponedeljek dne 4. t. m. volitev novega županstva.

Županom je bil s vsklikom izvoljen doseđanji župan g. Rajm. Žnidarčič. Prvim podžupanom pa g. nadučitelj Anton Bajc s 17 glasovi (izmed 18).

Za Gradišče je izvoljen prvim podžupanom g. Ivan Kerševan.

Hranilnica in posojilnica v Biljah ima v štiri mesečnem obstanku prometa 21.738 gl. 16 kr. — Posodila je 45 članom 4395 gl. a. v.

Vzajemno podporno društvo za zavarovanje goveje živine v Biljah začelo je delovati. Društvu je pristopilo nad 100 članov. Pretekli teden poginili sta dve govedi, a društvo je zavarovancema odplačalo zavarovano škodo. Zeleti je,

da se v kratkem ustanove enaka društva v vseh občinah, katera naj stopijo v medsebojno zvezo.

V **Bukovici**, podružnici biljenski blagoslovili so včeraj altarno podobo sv. Lavrencija ter postavili nov križev pot.

Č. g. **Ivan Rojec**, kurat v Biljah prišel je tudi, kakor drugi duhovniki v okolici, v „žehto“ židovskega „Corriere“ja, svedča po poročilih kršćenih židov iz okolice.

Tvrška: „Krvajek & Govno“. Vsem Slovcem po širnem Primorskem javljamo, da se nahaja v d. Vrtojbi pri Gorici najnovejša ultra-slovenska tvrška *Krvajek in drugovi*. Ta tvrška sprejmlje vsakovrstna dela, posebno pa „malanje“ hiš, zlasti župnišč, vikarijšč, županijskih „portonov“ itd. itd. s *kranjekom*.

Delo je prav trpežno. Kdor se hoče prepričati o naši trditvi, naj le pride pogledat na novo vikarijsko hišo v Vrtojbi.

Cena tudi ni židovska: za eden ali pa par litrov; more biti po dogovoru tudi manj.

Tvrška pa vrši svoja podvzvetja le po noči; najraje tja proti ranemu jutru, ko vse spi. Hoče namreč presenečati in iznenajati in išče v tem svoje reklame.

Ne zabite torej, slavni goriški in primorski Slovenci ter Slovani na tvrško „Krvajek in drugovi“ v d. Vrtojbi pri Gorici. Krvajeka je prav obilo v zalogi in ker se nismo zavarovali svojih goved za slučaj nesreče, kakor so to trdili nekateri jeziki časniki, bomo narbrže zavarovali „krajek“.

Če bi nam namreč utegnili iti pod zlogoveja živina in bi prišli tako ob zalogo „krajeka“, bomo v tem slučaju dobili umetnega proti poštemu odrajtavanju zavarovalnine.

Korajza pa šnajd, pa nič se ne bati!

Sadjarsko društvo v Tominu je priredilo poučno predavanje v Volčah. Govorili so g. Klavžar o živinoreji in sirarnici, domači učitelj g. Kenda o zanemarni volčanski planini; in g. Vertovec o sadjereji. Navzoči kmetovalci so s zanimanjem poslušali govore. Dal Bog obilo uspeha.

Zahvala. Glavni odbor slavnega c. kr. kmetijskega društva v Gorici dovolil je v seji 9. septembra t. l. iz državne podpore 150 gl. v društvene namene, za kar se podpisano društvo najtopleje zahvaljuje Sadjarsko in vinarsko društvo. V Kanalu, 6. Oktobra 1897.

M. Zega, predsednik.

V Smihelu pri Sempasu zlomila si je nogo 12-letna Leopolda Štrukelj, ko se je igrala z otroci. Prepeljali so jo v bolnišnico.

Iz Kazelj na Krasu se nam piše: Mislili smo že, da bode mo letos god sv. Mihaela, našega patrona obhajali brez sv. maše in slovesnosti, ker nam je naš dobi kapelan umrl. A kmalu se nam je žalost spremenila v veselje. Preč. g. Jožef Kos, vikarij brestoviški, je prišel obiskat sorodnike, ter nam opravil slovesno službo božjo — Nepozabljiva nam ostanejo tudi njegove vspešne besede. Hvala najsrčniša preč. g. vikariju.

Št. Peterska tombola za Alojzijevišče. Zahvaljujemo se iskreno vrlému društvu „Slovenska zveza“ v St. Petru, posebno še njenemu načelniku bl. g. Jakoncicu, č. g. kaplanu Kuavsu in drugim sodelovalcem pri tomboli, da so nam s svojim trudom pridobili nepričakovano svoto 300 gl. S tem je društvo prav dobro zadostilo prvim besedam našega gesla: Vse za vero! Zadostilo pa je tudi drugim besedam: Vse za dom in cesarja, ker je prav tako svoto poslalo prepotrebniim „Sloginim zavodom v Gorici!“

Alojzijevišču so dalje poslali: Preč. gg. dr. Jos. Pavlica 5 gl., Jos. Gergolet 6 gl., Angela Černe, deklet, 2 gl. 50 kr. bl. g. Howanski 50 kr. Vsem dobrotnikom klidemo: Hvala!

Goriška ljudska posojilnica, registrirano društvo z omejeno zavezo je v skupni seji ravnateljstva in nadzorstva z dne 6. tek. meseca sklenilo, da sprejme osešno — dohodniški davek od hrani! na-se, da so vlagatelji prosti davkov ali doklad gledé svojih hranilnih vlog in da se bodo iste obrestovale od dne 1. januarja 1898 naprej kakor do sedaj t. j. po 4 1/2 %.

V Červinjanu je umrl 74 letni kapelan č. g. Lenart Berini. Bil je 39 let v Červinjanu.

V Zdravščini je v sviloprejni stroj nekemu delavcu zmel dva prsta na roki.

Žalosten konec veselega popivanja. V neki krčmi med Gradiško in Zagrajem je preteklo nedeljo popivala vesela družba. Vino jim je vznemirilo duhove in prišlo je do prepira. Med pretepom so s kozarci in steklenicami pošteno razbili glavo kmeta Antonu Bres-

sanu. Po slabi tovaršiji pač rada glava boli.

Tombola v Korminu se je kaj slabo obnesla. Prodali so le 1683 srečk; z vlakom pa je došlo celih — 5 gostov. Ta neuspeh jezi gotove kroge.

Deželno-zborska dopolnilna volitev za Červinjan-Trzič. „Unione“ je na shodu v Červinjanu postavila za kandidata conte Valentini-a iz Trziča.

Otvoritev železnice. Dne 17. t. m. se otvori železnična proga, ki veže furlansko železnico z italijansko pri San Giorgio di Nogaró. Vožnja v Benetke bode sedaj 2 uri krajša.

Službi zdravnikov. Občinski zastop v Korminu je razpisal dve službi zdravnikov. Plači sti po 1000 gld. in 200 gld. od delavskega društva. Prošnje je uložiti do 15. t. m. na municipiju v Korminu, kjer se izvedó podrobni pogoji. Ker je v sodnem okraju korminskem velik del prebivalstva slovenski, bi ta razpis utegnil zanimati tudi kakega slovenskega zdravnika.

Trst-Istra.

Višjim državnim pravnikom v Trstu je imenovan nadsvetnik Evgen Taddei.

Ravnateljem tržaške gimnazije je imenovan profesor, dr. A. ožij Peruta v Tridentu.

Odlikovanje. Presv. cesar je podelil redarstvenemu nadzorniku v Trstu g. Frančišku Mihelčiču srebrni križec za zasluge s krono in redarju Ivanu Čoku srebrni križec za zasluge.

Pri dopolnilni volitvi v obč. svet tržaške je bil v tretjem razredu izvoljen dr. Emil Fabiani. Pripada progresivi stranki, a je rojen na Krasu. Pač puro sangue!

Burja v Trstu je celi teden močno razsajala ter nadlegovala javni promet. Ladije vsled burje niso mogle v pristanišče.

Novi ruski konzul. Nj. Veličanstvo e podelilo dovoljenje za opravljanje konzularnih poslov novemu ruskemu konzulu v Trstu, dvornemu svetniku Pavlu Melnikovu.

Samomor. V Trstu se je zastrupila 22-letna Karla Sizza s karbolovo kislino. Vzrok — je menda vedno isti.

Smrten padec. Čuvaj na pokopališču sv. Ane v Trstu padel je po stopnjicah svojega stanovanja. — Došedši zdravnik našel je Mianija že mrtvega. Hud udarec za družino.

Pazite na gobe. V Trstu so nedavno nevarno obolele 4 osebe, ker so zaužile strupenih gob. Tedaj pozor!

Razpisani štipendiji. Vlada je razpisala 4 štipendije za obisk kmetijskih šol v Gorici in na Grmu za učence iz tržaške okolice.

Smrt vsled opeklín. Soproga notarja dr. Rummerja v Trstu je na štedilnem ognjišču pripravljala pašto za mazanje parketa. Pašta se je vnela in ogenj je šinil po kuhinji. Gospej se je vnela obleka in hitro je bila opečena po vsem životu. Prepeljali so jo v bolnišnico, kjer je ob strašnih bolečinah umrla.

To je vnebojjoče. Kakor poroča „Ed.“ je bil kmet Ivan Zovič-Grgica, v okraju pazinskem dolžan neki lahonski pijavki znesek 9 gld. 7 kr. Oderuh je toliko časa tožaril in navijal ubogega kmeta, da je dolg narasel na 90 gld. 3. kr. In takih slučajev je na stotine v Istri. Tako slovenski pari izsesavajo kri, v zahvalo pa jo še zasmehujejo.

Zmrznili so pretekli teden trije oglarji iz Kuteževega, fare Podgrajske v Istri. Ti pa so našli na pol otrple ter jih srečno oživili. Bog bodi milostljiv njihovim dušam.

Razpuščeno društvo. Tržaško namestništvo je razpustilo društvo socialnih demokratov: „Občno delavsko izobraževalno pravavarstveno društvo za Primorsko“ ker je baje prekoračilo svoj delokrog.

V Spodnji Škofiji pri Kopru napadli so domačini s kamenjem družbo vozečo se iz Bertokov v Trst. Pripomniti moramo, da so v Škofiji sami Slovenci a zapeljani in zaslepljeni po italijanskih hujskačih. Pač lep sad italijanske kulture v Istri.

Ostanke slavnega slovenskega učenjaka Kopitarja prepeljejo z Dunaja v Ljubljano, kjer jih v torek ob 4. popoldne izročé rodni zemlji.

Parnik „Ika“, ki je ponesrečil v pristanišču na Reki, so že dvignili iz morja.

Milijoni, kjer bi jih treba ne bilo. Avstrijska vojna uprava je izdala za Kreto nič manj nego 3 milijone. In yendar še ni konec homatij na vzhodu. Ako pa za domače zadeve prosimo podpore, so vse bagajne prazne.

Radi razaljenja Nj. veličanstva

je žendarmerija v Kopru vtaknila v luknjo tri absolviranje gimnazijce. Prepirali so se namreč s tremi učiteljskimi ter v prepiru razžalili cesarja. „Sentinella“ jih izgovarja, da so to storili v vinjenosti. Ja, ja, to je vražje, da ravno v vinu resnica, da človek govori, kar misli in čuti.

Češki „Narodni dom“ na Dunaju. Čehi nameravajo zgraditi svoj „Narodni dom“ na Dunaju in nabirajo pridno v ta namen doneskov.

Ob otvorjenju hrvatske gimnazije v Zadru so demonstrovali Italijani na vse pretege. Tako rekoč v senci bajonetov se je moralo vršiti vpisovanje.

Starčevičev dom v Zagrebu pride na boben. Darov za ta dom se je nabralo 54.000 gld., stal je pa 113.000 gld. Preide skoraj gotovo v židovske roke. Nesloga je temu kriva.

Nemški šulverein, to zloglasno društvo, ki le preži na slovanske otroke ter jih ponemčuje, vedno bolj in bolj hira. Na občnem zboru dne 3. oktobra je blagajnik izjavil, da je 25.000 gld. manj dohodkov, kot prejšnje leto. Le urno navzdol!

Ali je vboštvo res krivo vsem zlom? Socialisti zmerom in trdovratno trdé vedno le-tó, da je uboštvo vzrok vsega zla na svetu, ter da nam je v uboštvu iskati vira pregreham in zločinom, ki se porajajo v človeštvu. Se vé, da je povsê krivično. Evo vam vzgleda! Kaj je ubil Abela. Ga je morda ubil radi uboštvá? . . . V dveh sta bila gospodarja vsega sveta! . . . Dvoboji, ljudomori, samomori, detomori, tatvine, izdajstva in drugi zločini, se vršé morda samó radi uboštvá, ali ne morda večkrat in skoraj vedno iz drugih vzrokov? Kaj res ne poznamo več v sedanjem času ljubosumnosti, zavisti, sovraštva, poželenja in drugih človeških strastij? Kaj, bodo morda izginile strasti, ki se večkrat kar nič ne tičejo uboštvá, iz socialistične države? Nikakor! Žalnim srcem moramo priznati, da se bodo pokazale v prihodnosti v še večji in pogubnejši moči.

Brezverstvo, verski indiferentizem, „misel svobodna. strasti . . . to so pravi vzrok, poglavitni vzrok vseh človeških pregreh in zlodejstev. Kdor veruje v posmrtno življenje, kdor veruje v nebesa za dobre in pekel za hudobne, se ne bo de nikdar spozabil do takih prestopkov, in naj si bo še tako nesrečen in še takó ubog! Ne! Pošteno uboštvo ni tako hudo, kakor se je slika, vsaj za verno, k Bogu stremeče ljudstvo ni uboštvo vzrok pregreh in posilne smrti!

Listnica ured: Dopisa iz Trsta in Kanaškega priobčimo prihodnjíc. Hvala lepa!

Karol Draščik,

pekovski mojster na Kornu v Gorici

zvršuje naročila vsakovrstnega peciva, tudi najfinejega za nove maše in godove, kolače za birmo in poroke itd.

Vsa naročila zvršuje točno in natančno po želji gospodov naročnikov. — Priporoča se za nje svojim rojakom v mestu in na deželi najuljudneje

„Janus“

vzajemna zavarovalnica za življenje na Dunaju ustanovljena l. 1840.

Zayod zavaruje za slučaj smrti v najraznovrstnejših kombinacijah ter sloni na podlagi vzajemnosti, vsled česar čisti letni dobiček pripade družstvenikom.

V 56 letnem obstanku se je pri zavodu zavarovalo:

101 800 oseb s 130,760.000 gld. kapitala in 825.000 rente.

Članom in njih pravnim naslednikom se je izplačalo 18,400.000 gld.

Na premijah (bonus) se je povrnilo 1,994.000. gld.

Kot zavarovanje za slučaj doživljanja in smrti se posebno priporoča.

a.) zavarovanje glavnice, ki se ima izplačati po 20, 25, 30 ali več letih, ako zavarovavec še živi, ali pa povrnitev vseh vplačanih premij s 4% obresti, ako bi poprej umrli (Tarif II. H.).

b.) zavarovanje glavnice, ki se izplača kedar je zavarovavec dosegel določeno starost, ali pa takoj po njegovi smrti (Tarif II. G.).

Osrednja pisarna je na Dunaju I.

Wipplingerstrasse 30 (Janushof).

Zastop za Primorsko in Kranjsko v Gorici, Via Ponte Isonzo.

Ed. Pavlin,
v Gorici
v Nunskih ulicah št. 10.

nasproti gostilne „Belega Zajca“ usojá priporočiti preč. duhovščini in sl. občinstvu svojo veliko zalogo nagrobnih vencev vsake vrste, rož za cerkve, palm, šopkov za nove maše in poroke, voščenih sveč, mrtvaških oblek, rakev vsake velikosti, zlatih čerk, lesenih stajal za palme, zlatih loncev, svilnatih trakov vsake širjave in barv, črno rumenih, trobojnic, bisernih vencev, papirja (manšete) za šopke, papirja v vsakih barvah za izdelovanje cvetlic.

Belega in črnega papirja in zlatih nog za rakeve, zlata za olepšanje.

Vse po najnižjih cenah

Opozorjam tudi da tiskam črke na perilo in sprejemam vsa v to stroko spadajoča dela.

Vozniki v Gorici in z dežele, pozor!

Sedlar

Valentin Ferjančič

naznanja, da je odprl svojo

sedlarsko delavnico

v Gorici

v Vrtni ulici v hiši grofa Thurna

nasproti odprtemu sadnemu trgu.

V svoji delavnici prodaja vse potreščine za zasebnike, voznike, jahalce, torbice, kovčge itd. izdeluje navadne in najfinejše vprege in oprave za jahanje.

Priporoča se toplotno svojim rojakom in slavnemu občinstvu v Gorici in z dežele.

SAUNIC & DEKLEVA

V GORICI

v Nunski ulici šte. 14-16.

Velika zaloga

šivalnih strojev

in

dvokoles

raznih sistemov kakor tudi iz BOMBUSA.

Lastna mehanična delalnica za popravljanje

dvokoles in nikliranje.

Anton Fon

klobučar in gostilničar v Semeniški ulici ima bogato zalogo raznovrstnih klobukov in toči v svoji krčmi pristna domača vina ter postreže tudi z jako ukusnimi jedili. Postrežba in cene jako solidne.

Friderik Müller

zastopnik tvrdke N. Schad Monakovo
Vrtna ulica št. 24.

priporoča slavnemu občinstvu bicikle renomiranih tovarov Dürkopp in „Swift“ Steyr. Specialiteta „Diana 21“, izvrsten stroj, lehak tek. Ti izdelki se ne strašijo nikake konkurence. Lastna kolesarska šola se nahaja v Dreherjevem salonu.

Anton Kuštrin

v gosposki ulici št. 23, v hiši
g. dr. Lisjaka,

priporoča čast. duhovščini in slav. občinstvu v mestu in na deželi svojo trgovino raznih potrebščin n. pr.: Kavó: Santos, Sandomingo, Java, Cejlon, Portoriko in druge. — Olja: Lucca, St. Angelo, Korfü, istersko in dalmatinsko. — Petrolij v zaboju. — Sladkorja razne vrste. — Moko številko 0, 1, 2, 3, 4, 5. — Več vrst rajža. — Miljsveče prve in druge vrste namreč po 1/2 kila in od enega funta.

Razpošilja blago na vse kraje — Cena primerna. — Postrežba točna.

Zaloga dežnikov in solčnikov.

C. kr. priv. krojni aparati

M. POVERAJ

krojaški mojster in trgovec v Gorici na Travniku
h. št. 22 nižej loterije.

Priporoča svojim rojakom na deželi in v mestu vsakovrstno manufakturno blago, gotovo perilo, dežnike, ovratnike, zavratnice itd. — Gotove možke obličke za vsaki stan po najnovejši pariški modi.

Blago prodaja tudi na meter tako po ceni, da lahko posluži vsakaterega in sicer za možke obleke do 80 kr. naprej, za celo obleko (3*20 m.) od gld. 2,50 naprej.

Sprejema naročila tudi za izdelovanje raznih oblek; odjemalcem blaga je prusto, si izgotoviti obleko tudi drugod.

TEODOR SLABANJA

srebrar v GORICI ulica Morelli šte. 17.

Priporoča se prečastiti duhovščini za izgotovljenje cerkvenih posod in orodja po najnovejših uzorcih in najnižji ceni: kot: monštranc, kelihov, svečnikov, itd. itd. Stare reči popravim ter jih v ognju posrebrim in pozlatim. Da si zamorejo tudi menj premožne cerkve omisliti razne cerkvene stvari, se po želji preč. p. n. gospodov naročnikov stavijo prav ugodni plačilni pogoji.

Strelovode iz bakra v ognju pozlačene najboljše iznajdbe kakor tudi vsakovrstno enako popravo in pozlačenje priporočam po najnižjih cenah.

Pošilja vsako blago dobro spravljeno in poštne prosto.

Slovenska tvrdka ustanovljena l. 1876.

J. Pipan & C. v Trstu

Via Valdirivo št. 18

ima veliko zalogo in prodaja le na debelo

kavo, riž, južno sadje, olje vsch vrst za jedilo, za stroje, ribjo mast za strojarje itd.

Priporoča se trgovcem v Gorici in na deželi za obilne naročbe.